

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Zápis z veřejného projednání projektového záměru IPN „Efektivní systém hodnocení a financování výzkumu, vývoje a inovací“

30. června 2011, Praha MŠMT

Přítomni: Karel Aim, Pavel Baran, Miroslav Barták, Josef Basl, Daniela Blažková, Jan Budský, Barbora Čermáková, Ondřej Hradil, Stanislava Hronová, Jan Hrušák, Jiří Chýla, Miloslav Klíma, Michal Kotoul, Eva Krumpová, Zdeněk Kůs, Miroslav Ludwig, Viktor Mareš, Jaroslava Matesová, Ivo Medek, Jitka Moravcová, Daniel Münich, Emanuel Ondráček, Václav Pačes, Kateřina Pösingerová, Karel Pospíšil, Jitka Pošvová, Jiří Rákosník, Jana Říhová, Bohumír Strnadel, Zdeněk Stuchlík, Michal Šebek, Karel Šima, Jan Vašenda, Petr Volf, Tomáš Vondrák, Miroslav Zelinský

1) Zahájení

- jednání zahájila prof. Moravcová, představila sebe a ostatní přítomné členy pracovní skupiny přípravy projektu, tj. zástupce MŠMT a spolupracujících organizací (RNDr. Jana Hrušáka, doc. Daniela Münicha, Mgr. Karla Šimu), následně požádala přítomné o představení (tour de table)

- úvodní slovo přednesl RNDr. Hrušák

- současná metodika hodnocení a financování výzkumu a vývoje (VaV) měla pozitivní dopady zvláště proto, že zvýšila viditelnost a potřebnost toho, že věda a výzkum by měly podléhat principům hodnocení
- jako další pozitivní dopad lze hodnotit výrazný nárůst kvantitativních ukazatelů výkonnosti, ale v oblasti hodnocení kvality tato metodika záhy narazila na své principiální limity
- je třeba se zamyslet nad tím, jak současný systém přetvořit. Se zahraničními kolegy z Technopolisu se dospělo (prezentace na konferenci v Olomouci) k tomu, že je důležité vybudovat metodiku na principech, které více akcentují kvalitu než kvantitativní ukazatele a kombinují ex-ante ex-post hodnocení.
- projekt navazuje na IPN Audit, prošel interním připomínkovým řízením, byl schválen poradou vedení MŠMT a byl zveřejněn na internetových stránkách MŠMT
- řešení projektu by mělo být konsenzuálním postupem, který na základě zapojení odborné veřejnosti, všech relevantních orgánů a především Rady pro výzkum, vývoj a inovace (RVVI) umožní v horizontu několika příštích let

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

vytvořit funkční systém, který bude umožňovat jednak hodnocení kvality VaV ČR, dále bude umožňovat pohled na výkonnost jednotlivých aktérů v tomto systému a který bude mít dostatečnou flexibilitu na zajištění dynamiky vývoje a reakce na výzvy, které se v budoucnosti očekávají. Součástí systému hodnocení bude i navazující návrh systému financování.

2) Prezentace

- prof. Moravcová
 - upozornila, že návrh projektu zveřejněný na internetových stránkách MŠMT je starší verzí, která doznala v přednášené podobě i změny ve struktuře na základě připomínkového řízení pracovní skupiny pro přípravu projektu.
 - dále viz prezentace

3) Diskuze

- Ing. Aim
 - požádal o vyjasnění časových souvislostí projektu s legislativou
 - dotaz na dr. Hrušáka – vláda dosud neprojednala 2 strategické dokumenty, a to Strategii mezinárodní konkurenceschopnosti ČR a Národní inovační strategii (NIS). Zeptal se, v jakém stavu je toto projednání. Pokud by byly materiály projednány a schváleny vládou, již v nich jsou zakotveny zásady a opatření, které by znamenaly změny legislativy a pokud by na ně došlo, nedávalo by to až tolik smysl, tzn., jde tam o to, zda legislativu zamrazit do prvních výsledků tohoto projektu nebo zda budou změny, které se budou těžko vracet zpět – ne všechny změny budou k lepšímu.
- RNDr. Hrušák
 - reakce na Ing. Aima: v současné době jsou vládě předloženy dva materiály – Národní inovační strategie a Strategie mezinárodní konkurenceschopnosti ČR, ve kterých jsou v hrubých obrysech vyjmenovaná opatření, která mají být v budoucnosti implementována. Některá z nich by sice v budoucnosti mohla působit jisté komplikace, ale toto nebezpečí se netýká přímo předmětu projektu IPN Metodika.
 - ve Strategii mezinárodní konkurenceschopnosti je v rámci projektové karty „Excelentní výzkum“ zakotveno, že MŠMT zpracuje novou metodiku hodnocení VaV v ČR a promítne ji do návrhu systému financování a do návrhu legislativních změn, tj. projekt Metodika

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- v projektu se nelze zavázat k žádným legislativním změnám, a proto jsou v něm uvedené pouze rámcové termíny pro zpracování návrhů
- termíny návrhů legislativních změn směřují spíše ke konci projektu, tj. ke konci roku 2013, ale projekt se bude snažit integrovat všechny aktéry včetně RVVI, a tak je možné začít implementaci včetně některých opatření nevyžadujících legislativní změny již v průběhu řešení
- Jak se zajistí implementace v závěru projektu?
 - Je pravděpodobné, že do konce roku 2013 legislativní změny nemusí projít celým procesem, ale nejpozději ke konci projektu by měl být k dispozici komplexní návrh.
- základním principem projektu je snaha všech aktérů posunout legislativu dopředu
- prof. Pačes
 - vyjádřil se k materiálu, který se mu jeví jako dobrý – dává prostor pro implementaci změn, které jsou potřebné
 - vyslovil přání velkých změn ve financování vědy
 - poukazuje na neúnosný systém financování – systém je byrokratický, administrativně i finančně náročný
 - není dostatek zahraničních oponentů
 - škoda, že se MŠMT vzdalo „programu Center“
 - Grantová agentura (GA) selhává, vyřazuje grantové žádosti na základě triviálních, fatálních chyb - chce snížit počet projektů, které bude muset administrovat
 - pohled na financování - vláda argumentuje, že výdaje na VaV stoupají, problém je v tom, že jimi nejsou financovány výzkumné projekty
- prof. Volf
 - reagoval na prof. Pačese a informoval, že na UK zavádějí univerzitní výzkumná centra
 - vyjádřil se k hodnocení - v hodnocení je začleněno peer review – systém vítá, ale je třeba zajistit, aby administrativně příliš nezatěžoval instituce, zejména jednotlivé týmy
 - položil dva dotazy: Uvažuje se o tom, že by bylo peer review odpuštěno v malé části, max. 10 % těm týmům, které jasně svými publikačními výstupy přesvědčují o tom, že jsou světovou špičkou? Kdo přeskočí velmi vysoce nastavenou laťku, nemusí do systému peer review?

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- je výborné, že metodika bere do úvahy budoucí rozvoj – Na základě čeho bude usuzován potenciál rozvoje? Budou to data nebo slohová cvičení jako ve výzkumných záměrech?
- RNDr. Hrušák
 - reakce na prof. Pačese: upozorňuje na to, že se projekt jmenuje „EFEKTIVNÍ systém hodnocení“ - tzn. projekt chce hledat interní rezervy a zlepšit výkonnost systému VaV. Jako součást projektu bude navržena metodika hodnocení, která bude moci být použita jak pro alokace institucionální podpory, ale také pro průběžný screening, který umožní manažerské řízení na všech úrovních.
 - Jak moc by měl systém zatěžovat výkonné týmy?
 - situace by se neměla zhoršit. Součástí projektu je i posílení databázového informačního systému včetně nadstavbových informačních a analytických nástrojů – mnoho informací bude tedy moci být přejímáno a návaznost na hodnotící procesy by neměla vědecký tým tolik zatěžovat.
 - peer review nebude děláno každoročně
 - co se týče umožnění dynamiky budoucího rozvoje – systém musí objevit vnitřní rezervy; doufá, že se podaří systém financování VaV ze státního rozpočtu postupnou měrou doplnit alespoň na příštích 7 let o prostředky ze strukturálních fondů a zde je potřeba koordinace
- prof. Moravcová
 - informovala o tom, že ze začátku budou hodnoceni všichni, ale ne každý rok, pravděpodobně jednou za 4 – 5 let, mezitím by se udělala analýza podle bibliometrických a dalších dostupných podkladů
- prof. Stuchlík
 - seznámil řešitele projektu s názorem Rady vysokých škol. Je:
 - potřebné zachovat financování vědy dle bodového systému, hlavními důvody jsou jak objektivnost, tak jeho stabilizační efekt
 - potřebné zakomponovat do financování vědy komisionální hodnocení a jeho částečné využití
 - potřebná modifikace bodového systému jak z hlediska rozdělení do oborů, tak z hlediska rozdělení mezi základní a aplikovaný výzkum
 - potřebné vytvořit efektivní kontrolu
 - nutné zjednodušení systému s důrazem na registraci relevantních výsledků
 - je potřebné vyloučit z hodnocení prvky retroaktivity
- prof. Moravcová
 - reakce na prof. Stuchlíka - vše zmíněné se v projektu objevuje
 - v průběhu se bude komunikovat s odbornou veřejností

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- Rada vysokých škol (RVŠ) bude hrát, jako představitel vysokých škol v projektu důležitou roli
- prof. Ondráček
 - uvítal projekt Audit a projektu si cení
 - tento projekt je potřeba, ale má k němu řadu výhrad
 - třeba přepracovat – návrh na zahájení projektu začátkem roku 2012
 - oceňuje východiska zformulovaná prof. Moravcovou
- prof. Moravcová
 - v návrhu projektu nejsou kritizovány výzkumné záměry a jejich hodnocení, jediné, co je tam možná kritizováno je začátek – tj. jak se výzkumné záměry stavěly na začátku, nikoliv jejich hodnocení
 - nelze předjímat způsob řešení
- prof. Ludwig
 - projekt je připraven tak, že řeší problémy, které nás všechny zajímají, má na to určité metody a cíle vedoucí tam, kam by měly dospět
 - upozorňuje na to, že na trhu VaVal je mnoho hráčů, kteří si představují, že na konci bude systém, který pro ně bude výhodnější, byl by rád, kdyby se na konci řeklo, že se VaVal posunul v ČR k lepšímu
- PhDr. Baran
 - přál by si, aby na konci zvítězili ti nejlepší hráči – ti, kteří odvedou do oblasti VaVal nejlepší výsledky
 - projekt je dobrým příslibem, rozumně koncipován, dostatečně komplexní, možné riziko v provádění, ale od toho jsou tu příslušné garance a veřejnost
 - v současnosti - provázání výsledků a financování – třeba dbát při koncipování základu projektu jasně na to, aby nebylo jednoznačně, triviálně navázáno financování a vlastní hodnocení VaVal. Myslí si, že by to mělo být v základní koncepci projektu poněkud více zdůrazněno než je v současné době.
- prof. Klíma
 - projekt předpokládá zavedení oborových metodik hodnocení jednotlivých oborů, jejich rozčlenění, obory sestavuje do skupin, mohou synergicky spolupracovat, teprve zkoumání ukáže, které skupiny patří a jsou soudržné dohromady
 - Technopolis upozorňuje na to, že není možné nový systém vytvořit z vnějšku – třeba komparovat a adaptovat
 - změna postoje – nevychází se z institucionalizovaných výstupů, ale z výsledků
 - délka řešení projektu – možná kratší než by bylo potřeba – projekt se chystá provést takovou změnu, jež by měla platit mnoho let

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- návrh zmiňuje Registr uměleckých výsledků (RUV) – zatímco patrně všechny obory zahrnované toho času v tzv. Registru informací o výzkumu vlivu (RIV) mají za sebou různé varianty registrací, hodnocení. Tvůrčí umělecká činnost chápáná někdy mimořádně jako specifický způsob poznávání světa je u nás ve fázi premiéry a pilotní verze. Tato oblast by zasloužila v projektu větší pozornost.
- podíl cílových skupin by měl být co největší
- vícekritériální přístup pro některé obory má velké výhody - kombinuje různá hlediska, dochází k určité možnosti vyváženého hodnocení
- prof. Moravcová
 - reakce na prof. Klímu: projekt vyjde vstříc uměleckým oborům
 - RUV – je v projektu, ale zaměřen spíše na hodnocení výsledků VaV, šance je v projektu KREDO - Systému hodnocení výzkumných organizací – bude v něm zahrnuta věda, pedagogika, tvůrčí a umělecká činnost
- prof. Hronová
 - oceňuje velký posun od nápadů k současnému stavu
 - nikdy se nedosáhne toho, že se bude líbit všem, ale je třeba přiblížit se ideálu
 - doba zahájení/řešení
 - projekt může být zahájen ihned, už asi rok se o něm diskutuje, vzdaluje se realizace, zahájení ani realizaci by neodkládala
 - tak jak je projekt připraven, odpovídá rámcovým dlouhodobým záměrům, které schválila Rada
- RNDr. Hrušák
 - není možno otálet se zahájením projektu
 - forma řešení, která se navrhuje veřejnými zakázkami má svůj harmonogram, své postupy. Pokud by se mělo prodloužit zahájení projektu, byl by to zásah do struktury na úkor kvality, musely by se osekát zásadní činnosti
 - reakce na prof. Klímu – multikritériální přístup je v projektu zahrnut, intenzivní komunikace dopomůže zjištění, jaké potenciální překryvy a podobnosti jsou s RUV, na druhé straně je tento projekt je jeden z mnoha projektů a není řešením všech bolestí
- prof. Ondráček
 - informoval o zasedání ohledně věcného záměru vysokoškolského zákona - poslání VŠ má 3 pilíře – vzdělávací, tvůrčí a prospěšnost pro společnost
 - tvůrčí pilíř- činnosti vědecké, inženýrské, umělecké

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- pokud se toto přijme a bude v zákoně, potom neplatí co s uměním, ale bude to věc, která bude naprosto akurátní, protože VŠ umělecké patří mezi naše české VŠ
- Ing. Hradil
 - projekt je z globálního hlediska dobře nastavený
 - z hlediska času – z pragmatického pohledu - změny se projeví v dennodenní praxi, jestli to dobře půjde za 4 – 6 let
 - dotaz ke klíčové aktivitě financování – Je cílem globální systém financování nebo jen institucionální?
- doc. Münich
 - odp.: financování jako celek, tedy globální
- PhDr. Pösingerová
 - 2 poznámky: ohledně harmonogramu – dva roky na tento projekt jsou nedostačující, v projektu jsou 2 velké zakázky, což je otázka půl roku než se uzavřou smlouvy a než se zakázka může začít realizovat
 - výsledky jsou potřeba co nejdříve, ale je třeba být realisty
 - začít uvažovat o projektu, který by se věnoval uměleckým oborům
- RNDr. Hrušák
 - reakce na PhDr. Pösingerovou: uznává, že harmonogram projektu je napjatý, ale projekt je postaven modulárně tak, aby maximum věcí mohlo probíhat paralelně
 - připravuje se nejméně jeden projekt týkající se dalších tvůrčích činností VŠ v jehož rámci bude výrazný překryv k jejich uměleckým směrům
- PhDr. Baran
 - je třeba věnovat velkou pozornost koordinaci a tomu, aby politické segmenty byly informovány o tom, že se chystá projekt s relevantními výsledky
- prof. Moravcová
 - dodala zkušenost z projektu IPN Audit - domluveno veřejné slyšení v Senátu, zájem ze strany politiků, navázání kontaktů
- RNDr. Rákosník
 - důležité je v průběhu projektu zjišťovat jaké důsledky případná navrhovaná opatření mají a je třeba mít zpětnou vazbu pro stabilitu celého systému nikoliv k propočítávání, komu co na konci vynese
 - projekt je časově napjatý, ale měl by se zvládnout
 - v projektu je řada úzkých hrdel, např. výběrová řízení – není nakloněn zahraničním výběrovým řízením jako je u IPN Audit, zahraniční dodavatelé nejsou

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

naklonění tomu, aby nám vymýšleli něco, co máme dělat - přiklání se k hledání domácího dodavatele

- bude potřeba velká skupina lidí pracujících na projektu
- již od začátku by se měly dělat kroky, které nebudou klást překážky vedoucí k implementaci
- RNDr. Hrušák
 - je třeba, aby projekt vznikl za max. přispění všech relevantních aktérů
 - počítá se s velkým počtem expertů zapojených do projektu
 - doufá v zahraničního partnera – tj. zahraniční zkušenosti by se adaptovaly na český systém
- prof. Moravcová
 - v přechodném období role Rady a KHV nezastupitelná a měla by jejich činnost a oprava metodik jít ve shodě s průběžnými nálezy a nakonec vyústit postupně v cílový stav
- RNDr. Rákosník
 - projekt IPN Audit poskytne velké množství materiálů, je třeba využít již existující výstupy a neutráct peníze na zbytečných analýzách
- prof. Kotoul
 - IPN Audit se dotýká celé řady věcí - hodnocení je malá část, reaguje na to, aby naše země byla prosperující ekonomikou a ne tím, co je dnes
 - pokud se hodnocení vymyslí nové, bude to jenom projekt a zůstane projektem, pokud nedojde k závazným změnám včetně mezinárodní politiky
 - vidí střet, který nás čeká jak financovat, posoudit orientovaný základní výzkum a zbytek aplikovaný výzkum
 - pokud nedojde k změnám v ochranných podmínkách celého systému, tak to bude pouze jenom projekt a neskončí to ničím
- prof. Šebek
 - financování vědy je neefektivní
 - vyslovil přání, aby projekt financování vědy změnil
 - peer review nefunguje
 - přál by si, aby v rámci projektu vznikla metodika, která nedá možnost zneužití financování výzkumu
 - pracoviště bylo evaluováno Technopolisem, velká spokojenost s výsledky
- prof. Moravcová
 - všechna hodnocená pracoviště své hodnocení dostala, kompletní výsledky nebyly a nebudou souborně zveřejněny

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- Ing. Aim
 - diskuze často sklouzává k předjímání výsledků projektu než k tomu, jak by měl vypadat vlastní projekt
 - poznámky ke KA – návrh systému financování VaV – ambiciózní část, bude nutně interagovat s politickou vůlí
 - „studie zneužitelnosti“ by byla užitečná
- prof. Moravcová
 - projekt je financován z veřejných prostředků – všechny výstupy jsou veřejné – www.ipn.msmt.cz
 - vyzvala přítomné k posílání připomínek na e-mail jitka.moravcova@msmt.cz a poprosila dr. Hrušáka o závěrečné slovo
- RNDr. Hrušák
 - děkuje přítomným za jejich vyjádření podpory projektu
 - diskuze zůstala na konstruktivní věcné úrovni, mnoho zachycených podnětů bude zahrnuto do přípravy projektu
 - projekt je pokusem o konsenzuální, přesto velice razantní řešení
 - v celé struktuře projektu se počítá s mnoha příležitostmi, postupy a procesy umožňující konzultaci se všemi, ať už je to zapojení na úrovni jednotlivých řešitelů, jednotlivých dílčích úkolů na úrovni expertní, propagační, připomínkové a konzultační akce
 - tím, že bude poměrně široká odborná veřejnost zapojena do jednotlivých aktivit projektu, kolektivní vědomí minulých kroků vplyne bezprostředně do projektu
 - projekt by měl vytvořit stabilní nástroj, který umožní sledovat vývoj ve VaV, uplatňovat dlouhodobé strategické vize
 - projekt má vyšší ambice než přerozdělit třetinu peněz na VaV, na instituce, na jeho konci bychom měli mít poměrně robustní a stabilní nástroj, který umožní sledovat vývoj ve VaV v jeho dynamice, nástroj který umožní na nejrůznějších úrovních manažerské řídicí přístupy, který podpoří rozhodování, a který umožní dlouhodobější strategické vize, ať už je to na politické nebo na nižší institucionální úrovni

Připomínky k projektu a prezentaci na adresu prof. Moravcové.